
Diagnosztika a rendelőben és a betegágynál

Szerkesztette:

Szarvas Ferenc, Csanády Miklós, Vécsei László

Medicina Könyvkiadó Rt. · Budapest, 2004

Tartalom

Előszó	LI
Rövidítésjegyzék.	LIII
1. fejezet	
<i>Szarvas Ferenc</i>	
Anamnézis	1
Irodalom	3
2. fejezet	
<i>Szarvas Ferenc</i>	
A fizikális vizsgálat alapszerei. A testsúly-, vizelet- és testhőmérséklet-mérés	5
Inspectio	6
Palpatio	8
Percussio	10
Auscultatio	11
A test hőmérsékletének mérése	13
Irodalom	15
3. fejezet	
<i>Csanády Miklós</i>	
EKG és echocardiographia	17
Electrocardiographia (EKG)	17
Újabb, a hétköznapi gyakorlatban használható EKG-technikák	17
Holter-monitorozás	17
Eseménymonitorok	17
Az EKG jelentősége az ischaemiás szívbetegségekben	18
Angina pectoris	18
Myocardialis infarctus	21
A ritmuszavarok felismerése	21
Ingerképzési zavarok	21
Supraventricularis tachycardiák	21
Pitvarfibrillatio	22
Ventricularis ectopiás ingerképzési zavarok	22
Ingervezetési zavarok	22
Atrioventricularis blokkok	22
Intraventricularis blokkok	23
Néhány reorganizációs zavar klinikai jelentősége az újabb értelmezések alapján	23
Elektrolitzavarok	23
A balkamra-hypertrophia kérdései	24

Jobbkamra-hypertrophia	24
Echocardiographia	24
Az echocardiographiás technikák működési elve, módszertan	24
Az echocardiographia klinikai értéke és jelentősége különböző szívbetegségekben	28
Irodalom	32
4. fejezet	
<i>Palkó András</i>	
A képalkotó eljárások helye a diagnosztikában	33
A képalkotó módszerek ismertetése	33
A képalkotó eljárások fizikai és technikai alapjai	33
Röntgenképalkotás	33
Ultrahangvizsgálat (UH)	34
Computertomographia (CT)	34
Mágneses rezonancia képalkotás (MR)	34
Kontrasztanyagok	35
Intervenciós radiológiai módszerek	36
Vascularis intervenciók	36
Extravascularis intervenciók	36
Klinikai diagnosztika	36
Neuroradiológia	36
Vizsgálómódszerek	36
Betegségek és radiológiai kivizsgálásuk	37
Agykoponya, agy	37
Gerinc	39
Az arckoponya és a nyaki szervek betegségeinek radiológiája	39
Vizsgálómódszerek	39
Betegségek és radiológiai kivizsgálásuk	40
A mellkasi szervek radiológiai diagnosztikája	41
Vizsgálómódszerek	41
Betegségek és radiológiai kivizsgálásuk	42
Tüdő	42
Mediastinum	43
Pleura	43
Rekesz	44
Szív	44
Emlőbetegségek radiológiája	46
Vizsgálómódszerek	46
Betegségek és radiológiai kivizsgálásuk	46
Az oesophago-gastro-intestinalis traktus radiológiája	46
Vizsgálómódszerek	47
Betegségek és radiológiai kivizsgálásuk	47
Nyelőcső	47
Gyomor-duodenum	48
Vékonybél	48
Vastagbél	49
Akut gastrointestinalis kórképek	49
A máj, eperendszer, pancreas, lép képalkotó diagnosztikája	50
Vizsgálómódszerek	50

Betegségek és radiológiai kivizsgálásuk	50
Epebetegségek	50
Májbetegségek	51
Pancreasbetegségek	51
Lépbetegségek	51
A vese és húgyutak radiológiai diagnosztikája	52
Vizsgálómódszerek	52
Betegségek és radiológiai kivizsgálásuk	52
A mellékvese és a retroperitoneum képalkotó diagnosztikája	53
Vizsgálómódszerek	53
Betegségek és radiológiai kivizsgálásuk	54
Mellékvese	54
Nyirokrendszer	54
Nagyerek (az aorta és ágai, vena cava inferior)	54
Retroperitonealis terek	54
A kismedence radiológiai diagnosztikája	54
Vizsgálómódszerek	54
Betegségek és radiológiai kivizsgálásuk	55
A vázrendszer radiológiai diagnosztikája	55
Csontok vizsgálómódszerei	55
Csontbetegségek és radiológiai kivizsgálásuk	55
Ízületek vizsgálómódszerei	57
Ízületi betegségek radiológiai kivizsgálása	57
Az érrendszer radiológiai diagnosztikája	58
Vizsgálómódszerek	58
Betegségek és radiológiai kivizsgálásuk	59

5. fejezet

Csernay László

Nukleáris medicinai eljárások helye a diagnosztikában	61
A nukleáris medicina módszerei	62
Izotópdiaosztikai eljárások alapelvei	62
Izotópdiaosztikai mérőműszerek	62
Az izotópdiaosztika leggyakrabban alkalmazott radiofarmakonjai	64
Szervfunkciók képi ábrázolása	64
Az adatfelvétel lehetséges formái	64
Klinikai diagnosztika	66
Az endocrin szervek vizsgálatai	66
A pajzsmirigy vizsgálómódszerei	66
Pajzsmirigybetegségek és kivizsgálásuk	66
A mellékpajzsmirigy vizsgálómódszerei	67
Mellékpajzsmirigy-betegségek kivizsgálása	67
A mellékvese vizsgálómódszerei	68
Mellékvese-betegségek kivizsgálása	68
Nukleáris kardiológia	68
Vizsgálómódszerek	68
A vizsgálatok indikációi	70
A tüdők izotópdiaosztikai vizsgálatai	71
Vizsgálómódszerek	71

A vizsgálatok indikációi	71
A perifériás erek és a nyirokrendszer vizsgálatai	72
Vizsgálómódszerek	72
A vizsgálatok indikációi	73
A vesék és húgyutak izotópdiaosztikai vizsgálatai	73
Vizsgálómódszerek	73
A vizsgálatok indikációi	74
A gastrointestinalis rendszer nukleáris medicinai diagnosztikája	75
Vizsgálómódszerek	75
A vizsgálatok indikációi	76
A vázrendszer vizsgáloeljárasai	77
Vizsgálómódszerek	77
A vizsgálatok indikációi	78
Gyulladásos folyamatok izotópdiaosztikai vizsgálatai	78
Vizsgálómódszerek	78
A vizsgálatok indikációi	78
Hematológiai vizsgáloeljárasok	79
Nukleáris neurológia és pszichiátia	79
A központi idegrendszer vizsgáloeljárasai	79
A vizsgálatok indikációi	81
Nukleáris onkológia	82
Speciális vizsgáloeljárasok	82
A vizsgálatok indikációi	83

6. fejezet

Nagy Erzsébet, Dux László

Betegközeli laboratóriumi vizsgálatok	85
Páciens közelében végzett vizsgálatok	86
Alapellátásban végzett betegközeli (NPT) laboratóriumi meghatározások	86
A laboratóriumi vizsgálatok általános szempontjai	87
Az NPT leggyakoribb alkalmazási területei	88
A páciensközeli vizsgálat tervezési szempontjai: létesítés, minőségbiztosítás, költséghatékonyság	89
A fő alkalmazási területek mérés technikájának részletes ismertetése	95
Klinikai kémiai analizátorok	95
A diabetes mellitus monitorizálása	97
A vérglükóz monitorizálása	98
A HbA1c meghatározása	99
Lipidstátus monitorizálása	99
Monitorizálásra alkalmazott technológiák	100
Vizeletvizsgálat	100
Kvalitatív meghatározás	100
Mintavétel	101
Meghatározás	101
Occult vérzés kimutatása székletből	102
Hematológia	103
Westergreen (We) vérséjcsüllyedés	103
Koaguláció	104
Terhességi teszt	105

A PCT (procalcitonin) gyorseszteszt	105
Sürgősségi, intenzív osztályokon, műtőhelyiségekhez kapcsoltn végzett betegközeli laboratóriumi vizsgálatok	105
A sürgősségi intenzív ellátásban végzett POCT-vizsgálatok főbb területei	106
Myocardiumdiagnosztika	106
Irodalom	109

7. fejezet

Kocsisné Nagy Erzsébet

A mikrobiológiai diagnosztika elemei	111
Bakteriális fertőzések diagnosztikája	111
A mintavétel általános szabályai	111
Vizsgálati módszerek	112
Baktériumok tenyésztése, identifikálása	113
Antimikrobás szerek hatékonyságának kimutatása	114
Vírusfertőzések laboratóriumi diagnosztikája	114
Vírusok tenyésztése és az identifikálás eszközei szövetkultúrában	115
Vírusinfekciók szerodiagnózisa	115
Gombafertőzések laboratóriumi diagnózisa	116
Gombák direkt kimutatása	117
Gombák tenyésztése	117
Gombafertőzések szerodiagnosztikája	117
Protozoonok és helminthek laboratóriumi diagnosztikája	117
Vizsgálati anyag vétele, beküldése	117
Protozoonok, féregpeték közvetlen kimutatása	118
Protozoonok tenyésztése	118
Szerológiai módszerek	118
Irodalom	119

8. fejezet

Kraszkó Pál

A légzőszervi betegségek diagnosztikája	121
Légzőszervi betegségek tünetei	121
Köhögés	121
Köpetürítés	122
Vizsgálatok köhögéskor	122
Haemoptoe	124
Nehézlégzés	124
Mellkasi fájdalom légzőszervi betegségekben	126
A diagnosztika elemei	127
Fizikális vizsgálat	127
Inspectio – a beteg megtekintése	127
Palpatio – tapintás	127
Percussio – kopogtatás	127
Auscultatio – hallgatóság	128
Endoscopy és biopsiás módszerek	128
Bronchoscopy	128
Transbronchialis tüdőbiopsia	130
Perthoracalis vékonytü-biopsia	130

Mellkascsapolás	130
Légzésfunkciós vizsgálatok	131
Ventilációs vizsgálatok	131
Az asthma bronchiale és obstructiv bronchitis (COPD) elkülönítése	132
Irodalom	133

9. fejezet

Csanády Miklós

Gyakori szívbetegségek diagnosztikája a rendelőben	135
Szerzett vitiumok	135
Stenosis aortae	135
Insufficiencia aortae	136
Stenosis ostii venosi sinistri	136
Insufficiencia mitralis – Mitralis regurgitatio	137
Insufficiencia tricuspidalis	137
Stenosis ostii venosi dextri	137
Műbillentyűvel élő betegek	137
Veleszületett szívhibák	139
Stenosis pulmonalis	139
Insufficiencia valvulae pulmonalis	139
Ventricularis septumdefectus	139
Pitvari septumdefectus	139
Endocardialis párnadefectus	140
Fallot-tetralógia	140
Fallot-trilogia	140
Ductus Botalli persistens	140
Coarctatio aortae – stenosis isthmi aortae	140
Ischaemiás szívbetegségek	141
Angina pectoris	141
Infarctus myocardi	142
Kamrai aneurysma	143
A papillaris izmok diszfunkciója vagy rupturája	143
A kamrasövény rupturája	144
Pulmonalis embolia	144
Pericardialis folyadékgyülem – szívtamponád	144
Szívizombetegségek	145
Dilatativ (congestiv) cardiomyopathia	145
Hypertrophias cardiomyopathia	146
Restrictiv és obliterativ szívizom-betegségek	146
A szív daganatai	146
Szívelégtelenség	147
Akut szívelégtelenség	148
A diastolés szívelégtelenség	148
Irodalom	149

10. fejezet

Barna István

A hypertonia diagnosztikája	151
A hypertonia definíciója	151

A vérnyomás mérése	152
Eseti vérnyomásmérés	152
Övérnyomásmérés	153
Ambuláns vérnyomás-monitorozás	153
Szekunder (tüneti) hypertoniák	154
A magasvérnyomás-betegség diagnózisa	156
Anamnézis	156
A magasvérnyomás-betegség tünetei	158
Fizikális vizsgálat	158
Laboratóriumi vizsgálatok	159
Műszeres vizsgálatok	160
Gyakoribb hypertoniák diagnosztikus és klinikai jellegzetességei	163
Renoparenchymás hypertonia	163
Renovascularis hypertonia	164
Conn-syndroma, primer hyperaldosteronismus	165
Glukokortikoid-hypertoniák	166
Adrenogenitalis syndroma	166
Phaeochromocytoma	167
Hyperthyreosis	167
Hyperparathyreosis	168
Coarctatio aortae (aortaisthmus-stenosis)	168
Terhesség során észlelhető magas vérnyomás	168
Praeclampsia tünetegyüttes (késői terhességi toxaemia)	169
Krónikus hypertonia terhességben	169
Krónikus hypertonia szervkárosodással	169
A magasvérnyomás-betegség szövődményei	170
Szívszövődmények	170
Hypertensiv cardiomyopathia	170
Koszorúérbetegség	170
Szívelégtelenség	170
Érbetegségek	171
Agyi szövődmények	171
Veseszövődmények	171
Szemszövődmények	172
Hypertensiv sürgősségi állapotok	172
Irodalom	173

11. fejezet

Balogh Ádám

Angiológiai diagnosztika	175
Angiológiai vizsgálóeljárások	175
Anamnézis	175
Artériás betegségek	176
A vénás megbetegedések	180
A nyirokrendszer betegségei	181
Fizikális vizsgálat	181
Artériás betegségek fizikális vizsgálata	181
Megtekintés (inspectio)	181
Tapintás (palpatio)	182

Hallgatózás (auscultatio)	182
Diagnosztikus tesztek	183
Vénás betegségek fizikális vizsgálata	183
Megtekintés	183
Tapintás	185
Diagnosztikus tesztek	186
A nyirokerek fizikális vizsgálata	186
Neminvazív diagnosztika	186
Oscillometria	186
Plethysmographia	187
Thermographia	187
Izotópdiagnosztika	187
Ultrahang-diagnosztika	187
Computertomographia (CT)	188
Mágneses rezonancia vizsgálat (MRI) és MR-angiographia (MRA)	188
Invazív diagnosztika	188
Arteriographia	188
Phlebographia	189
Lymphangiographia	189
Néhány gyakoribb angiológiai kórkép diagnosztikus jellemzői	189
Akut elzáródások az alsó végtagon	189
Krónikus alsó végtagi verőér-elzáródás	190
Irodalom	190

12. fejezet

Balogh Ádám

A has vizsgálata, heveny hasi kórképek felismerése	193
A hasi fájdalom	193
Anamnézis	195
A hasi fájdalom tulajdonságaira, jellegzetességeire, lokalizációjára vonatkozó kérdések	196
A hasi szervek funkcióira vonatkozó kérdések	198
Fizikális vizsgálat	199
Inspectio	199
Palpatio	200
Auscultatio	200
Percussio	201
Egyéb fizikális vizsgálatok	201
A leggyakoribb akut hasi kórképek diagnosztikai sajátosságai röviden	201
Akut appendicitis	201
Cholecystitis acuta	201
Gastroduodenalis fekély perforatio	202
Mechanikus vékonybélileus	202
Vastagbélileus	202
Vékonybél-perforatio	202
Vastagbél-perforatio	202
Pancreatitis acuta	202
Irodalom	203

13. fejezet*Rosztóczy András, Tiszai Andrea, Wittmann Tibor, Lonovics János*

A nyelőcső, a gyomor és a duodenum betegségeinek diagnosztikája	205
A nyelőcső fontosabb betegségei	205
Gastrooesophagealis reflux betegség	205
A nyelőcső egyéb motilitási zavarai	206
A nyelőcső carcinomái	207
A nyelőcső betegségeinek tünettana	208
Gyomorégés (pyrosis, heartburn)	208
Regurgitatio	208
Dysphagia	209
Odynophagia	209
Mellkasi fájdalom	210
Respiratoricus tünetek	210
Hányinger, hányás	210
Vérzés, vérszegénység	210
Gyengeség, fogyás	211
A nyelőcsőbetegségek eszközös diagnosztikája	211
A nyelőcső endoscopos vizsgálata (oesophago-gastro-duodenoscopia)	211
A nyelőcső radiológiai vizsgálata	212
Nyelőcső-scintigraphia	212
Nyelőcső-manometria	213
24 órás intraoesophagealis pH-monitorozás	213
Provokációs tesztek	215
A gyomor és a duodenum betegségei	216
A gyomor és a duodenum fontosabb betegségei	217
Pepticus fekélybetegség	217
Helicobacter pylori fekély. Klasszikus pepticus fekélybetegség	218
NSAID-gastropathiák	218
Idiopathiás pepticus fekély	218
Zollinger–Ellison-syndroma	219
Gastritisek	219
Gyomorcarcinoma	220
Funkcionális dyspepsia	220
A gyomor és a duodenum betegségeinek tünettana	220
Fájdalom	221
Hányinger, hányás	221
Étvágytalanság, fogyás	222
Dyspepsiás tünetek	222
Vérzés, vérszegénység	222
Psychés tünetek	222
A gyomor és a duodenum vizsgálómódszerei	223
A gastroduodenum endoscopos vizsgálata	223
Addicionális diagnosztikus eljárások	224
Biopsia	224
Citológia	224
Intravitális festés	224
Terápiás endoscopia a gyomorban és a duodenumban	225
Idegentest-eltávolítás	226

Polypectomia, „big particle” biopsia, mucosectomia	226
A gyomorsav diagnosztikus vizsgálata	227
A gyomornedv egyéb alkotórészeinek vizsgálata	227
Gasztrinmeghatározás, provokációs tesztek	227
A gastroduodenum ultrahangvizsgálata	227
A <i>Helicobacter pylori</i> infectio diagnosztikája	228
Invazív kimutatási módszerek	228
Neminvazív módszerek	229
Motilitási vizsgálatok	230
A gyomortürlés vizsgálata	230
A gyomor kontrakciós tevékenységének vizsgálata	230
A gyomor mioelektromos tevékenységének vizsgálata	231
Irodalom	231

14. fejezet

Szalay Ferenc

Májbetegségek diagnosztikájának elemei	233
Májbetegségek diagnosztikájának módszerei	233
Anamnézis	233
Panaszok, tünetek. Kezdet és lefolyás	234
Családi anamnézis	236
Fizikális vizsgálat	237
Megtekintés	238
Tapintás	238
Kopogtatás	239
Laboratóriumi vizsgálatok	239
Képalkotó módszerek	240
Szövettan és citológia (UH-vezérelt vékonytű-biopsia)	241
Az adatok kritikai értékelése és szintetizálása	242
A sárgaság és elkülönítő diagnosztikája	242
A sárga beteg vizsgálata	244
Akut hepatitis	244
Vírushepatitisek	245
Primer hepatotrop vírusok	245
Szekunder hepatotrop vírusok	247
Akut alkoholos hepatitis	248
Baktériumok okozta heveny gyulladás	248
Gombainfectiók	248
Protozoonok és helminthiasis	248
Gyógyszerek és toxinok	249
Heveny immunológiai folyamat	249
Wilson-kór heveny formája	249
Krónikus hepatitis	249
Vírusok	250
Toxicus eredetű krónikus hepatitis	250
Autoimmun krónikus hepatitis	251
Biliaris krónikus gyulladás	251
Baktériumok által okozott krónikus gyulladás	252
Parazitás infectio okozta krónikus gyulladás	252

Anyagcsere-betegségek okozta krónikus gyulladás	252
Keringési és érrendszeri betegségek	252
Transzplantáció utáni rejectio és graft versus host reakció	252
Nemalkoholos steatohepatitis (NASH)	252
Zsír máj	253
Örökletes anyagcserezavarok	254
Haemochromatosis	254
Wilson-kór	255
Alfa-1-antitripszin-hiány	255
Cirrhosis	256
A májcirrhosis szövődményei	257
Metabolicus zavarok és májelégtelenség	258
Portalis hypertonia	258
Ascites	258
Spontán bakteriális peritonitis (SBP)	258
Oesophagusvarix-vérzés	259
Portosystemás encephalopathia (PSE)	259
Hepatorenalis syndroma	260
Hepatopulmonalis syndroma	260
Gyakori infekciók	260
Hepatocellularis carcinoma	260
Egyéb szervek károsodása	260
A máj keringési zavarai, érrendszeri események	261
A májartériák keringési zavarai	261
Vena portae thrombosis	261
A máj vénák keringési zavara	261
Vena hepatica thrombosis, Budd–Chiari-syndroma	261
Venoocclusiv betegség	262
Gyógyszer és más toxicus anyag okozta májkárosodás	262
Alkoholos májbetegségek	262
Májdaganatok	263
Jóindulatú daganatok	263
Tumorszerű elváltozások	263
Rosszindulatú májdaganatok	264
Metastaticus májdaganatok	264

15. fejezet

Tulassay Zsolt

Az epehólyag és az epeúti betegségek diagnosztikájának elemei	267
Az epehólyag és az epeúti betegségek diagnosztikai módszerei	267
Az anamnézis jellegzetességei	267
Epekőbetegség	267
Az epehólyag motilitásának eltérései	268
Epehólyag és epeutak daganatai	268
Fizikális vizsgálat	268
Laboratóriumi vizsgálatok	268
Képalkotó eljárások	269
Ultrahangvizsgálat	269
Hepatobiliaris scintigraphia	270

Hagyományos radiológiai eljárás	270
Az epeutak computertomographiás vizsgálata (CT)	270
MR-cholangiopancreatographia (MRCP)	271
Az epeútrendszer közvetlen radiológiai ábrázolásának módszerei	272
Endoscopos retrograd cholangio-pancreatographia (ERCP)	272
Percutan transhepaticus cholangiographia (PTC)	273
Az epeútrendszer betegségeinek elkülönítő diagnosztikája	273
Az epekőbetegség	273
Heveny cholecystitis	274
Choledocholithiasis	274
Epeúti daganatok	275
Primer sclerotizáló cholangitis	275
Irodalom	275

16. fejezet

Pap Ákos

A hasnyálmirigy-betegségek diagnosztikájának elemei	277
A pancreasbetegségek vizsgálómódszerei	277
Az anamnézis felvétele	277
Aktuális tünetek	278
Korábbi betegségek	279
Családi anamnézis	279
A beteg táplálkozási szokásai	279
Terápiás próbálkozások eredménye	280
Fizikális vizsgálat	280
Inspectio	280
Palpatio	280
Percussio	281
Auscultatio	281
Laboratóriumi eltérések	281
Pancreasenzimek vérszintje	281
A gyulladáshoz kapcsolódó markerei	282
Biliaris pancreatitis markerei	282
A pancreas exocrin funkciójának vizsgálata	283
Direkt próbák	283
Szekretin-pankreoizimin (S-P) teszt	283
Lundh-teszt	284
Egyéb direkt próbák	285
Indirekt pancreasfunkciós vizsgálatok	285
Keményítőterhelés	285
¹³ C-keményítő-kilégzési próba	286
H ₂ -keményítő-kilégzési próba	286
Lipiodol-próba	287
Pancreolauryl-teszt	287
Koleszterin-oktanoát-kilégzési teszt	287
Kevert trigliceridkilégzési teszt	287
Zsírterhelés	288
¹³¹ I-Triolein-próba	288
NBT-PABA-teszt	288

Kettős jelölésű Schilling-teszt	288
Provokációs próbák	288
Debray-próba (cholereticum-morfin teszt)	288
Nardi-teszt (prostigmin-morfin próba)	288
Pancreasfunkciós vizsgálatok összehasonlító értékelése	289
Képalkotó eljárások	289
Jellegzetes kórképek	290
Akut pancreatitis	290
Fájdalom és a klinikai kép	290
Laboratóriumi vizsgálatok	291
Képalkotó eljárások akut pancreatitisben	291
A pancreatitis súlyossági kritériumai	292
Krónikus pancreatitis	293
Klinikai kép, tünetek	293
Fájdalom	293
Súlyvesztés	294
Maldigestio	294
Diabetes mellitus	294
Egyéb klinikai megjelenések	294
Laboratóriumi vizsgálatok	295
Exocrin pancreasfunkció	295
Az akut és krónikus pancreatitis elkülönítésének stratégiája	295
Képalkotó eljárások	296
Pancreasrák	297
Klinikai kép, tünetek	298
Képalkotó eljárások	298
17. fejezet	
<i>Mózsik Gyula</i>	
A vékonybélbetegségek diagnosztikájának elemei	301
A vékonybélbetegségek vizsgálati módszerei	301
Anamnézis, fizikális vizsgálat	301
Laboratóriumi és speciális vizsgálatok	302
Vékonybélbetegségek	307
Irodalom	308
18. fejezet	
<i>Papp János</i>	
Vastagbélbetegségek diagnosztikájának elemei	309
Vizsgálómódszerek	309
Anamnézis	309
A panaszok és azok jellege	309
A fájdalom	309
Tenesmus – kellemetlen, fájdalmas székelési inger	309
Puffadás	309
Fokozott bélmozgás	310
Hasmenés	310
Székrekedés	310
Székletrendváltás	310

Flatulentia	310
Véres széklet	310
A panaszok lokalizációja	311
Fizikális vizsgálat	311
Tapintás	311
A gázos bél	311
Hallgatózás a has felett	311
Digitalis rectalis vizsgálat	312
Exsiccosis	312
Láz	312
A betegágynál végezhető vizsgálatok	312
Székletbenzidin vagy Weber-vizsgálat	312
Speciális felkészültséget igénylő vizsgálatok	312
Morfológiai (képalkotó) vizsgálatok	312
Ultrahangvizsgálat	312
Endosonographia	313
Röntgenvizsgálatok	313
Endoscopia + szövettani vizsgálat	315
Funkcionális vizsgálatok	316
Laboratóriumi vizsgálatok	316
Általános információt hordozó vizsgálatok	316
Tumormarkerek	316
Mikrobiológiai vizsgálatok	316
Genetikai markerek	316
Fontosabb vastagbélbetegségek vizsgálati menete	316
Funkcionális colonopathiák	316
Krónikus obstipatio	316
Irritabilis bél syndroma	317
Ileus	317
Vastagbél-diverticulosis, diverticulitis	317
Infect colitisek	317
A vastagbél keringési betegségei	317
Gyulladásos bélbetegségek	318
Granulomatosus colitis (Crohn-betegség vastagbél lokalizációja)	318
Colitis ulcerosa	318
A vastagbél jó- és rosszindulatú daganatai	318
Adenomák	318
Carcinoma	319
Iatrogen vastagbélbetegségek	320
Gyógyszermellékhatás	320
Pseudomembranosus colitis	320
Bélmotilitást befolyásoló szerek	320
Idegentestek	320
Endoscopos és műtéti szövödmények	320

19. fejezet

Kiss Attila, Telek Béla, Rák Kálmán

A hematológiai diagnosztika elemei	321
A vörösvérsejtképző rendszer betegségei (<i>Kis Attila</i>)	321

Anaemiák	321
Hypochrom anaemiák	322
Vashiány – anaemia	322
Vérzéses anaemia	324
Idült betegségeket kísérő anaemia	324
Terhességi anaemia	324
Sideroblastos anaemia	324
Megaloblastos anaemiák	325
Anaemia perniciosa	325
Perniciosaszerű anaemiák	326
Aplastikus anaemia	326
Haemolytikus anaemiák	326
Corpuscularis eredetű haemolytikus anaemiák	326
Extracorpularis eredetű haemolytikus anaemiák	328
Immunhaemolyticus anaemiák	328
Polycytaemia vera	329
Erythroleukaemia	329
Irodalom	330
A fehérvérsejtképző rendszer betegségei (<i>Telek Béla</i>)	330
Neutropenia, agranulocytosis	330
Krónikus myeloid leukaemia	330
Idiopathiás myelofibrosis	331
Akut myeloid leukaemia	331
Myelodysplasiás syndroma	332
Akut lymphoid leukaemia	332
Mononucleosis infectiosa	333
Krónikus lymphoid leukaemia	333
Myeloma multiplex	334
Waldenström-macroglobulinaemia	334
Nem-Hodgkin-lymphomák	334
Hodgkin-kór	336
Irodalom	336
A haemostasis zavarai (<i>Rák Kálmán</i>)	336
Vérzés	337
Purpura típusú vérzékenység	337
Thrombocytopeniák	338
Thrombocytopathiák	340
Coagulopathiák	341
Thrombosis	342
A thrombosisok diagnosztikája	344
Mély vénás thrombosis	344
Pulmonalis embolia	345
Artériás thrombosisok	345
Irodalom	346
20. fejezet	
<i>Nagy Judit, Kovács Tibor, Wittmann István</i>	
A nefrológiai diagnosztika elemei	347
Anamnézis, kórelőzmény	347

Általános panaszok és tünetek	347
A vesékkel, a vizelettel és a vizeletürítéssel kapcsolatos panaszok és tünetek	348
Előző betegségek, panaszok	348
Egyéb kérdések	348
Családi anamnézis	348
Fizikális vizsgálat	349
Inspectio	349
Palpatio	349
Ütögetési érzékenység	349
Percussio	349
Auscultatio	349
A vérnyomás	349
Az egyéb vizsgálatok	349
Laboratóriumi vizsgálatok	349
Szerológiai vizsgálatok	349
Vizeletvizsgálat	349
Képképző eljárások	352
Ultrahangvizsgálat	352
Radiológiai vizsgálatok	353
Izotópvizsgálatok	353
Vesebiopsia szövettani vizsgálata	354
A vesefunkciók mérése	354
Glomerularis betegségek	355
Glomerulonephritisek	355
Akut glomerulonephritisek	355
Gyors progressziójú glomerulonephritisek	355
Nephrosis-syndroma	356
Oligosymptomás (tünetmentes vizeleteltérésekkel járó) glomerulonephritisek	357
Krónikus glomerulonephritis	357
Szisztémás betegségek veseszövődményei	357
SLE	357
Diabetes mellitus	357
Diabeteses nephropathia (glomerulosclerosis)	358
Tubulointerstitialis nephritisek	359
Akut tubulointerstitialis nephritis	359
Gyógyszer indukálta hyperszenzitív nephritis	359
Krónikus tubulointerstitialis nephritis	360
Analgeticum-nephropathia	360
Húgyúti infekciók	361
Leggyakoribb klinikai képek	361
Cystás vesebetegségek	361
Autoszómálisan domináns polycystás vese	361
Hypertonia és vese	362
Hypertonia okozta vesekárosodás	362
Vesebetegségek okozta hypertonia	362
Veseelégtelenség	362
Akut veseelégtelenség	362
Krónikus veseelégtelenség	362
Irodalom	363

21. fejezet*Julesz János, Szarvas Ferenc*

Az endocrin betegek vizsgálatának elemei	365
Endocrin betegségek diagnosztikai lépései	365
Anamnézis	365
A fizikális vizsgálat kiemelt szempontjai	365
A fizikális vizsgálatához csatlakozó eljárások	366
Laboratóriumi vizsgálatok	367
Képi diagnosztika	368
Röntgensugár felhasználásával működő eljárások	368
Ultrahangvizsgálat	369
Scintigraphia	369
Mágneses rezonancia (MR)	369
PET (pozitronemissziós tomographia)	369
X Gyakoribb endocrin betegségek felismerése	369
Acromegalia	369
Cushing-kór, hypercorticismusok	369
Prolactinoma és egyéb hypophysisdaganatok	370
Hypopituitarismus	370
Diabetes insipidus	371
Hyperthyreosisok	371
Hypothyreosis	372
Golyva	372
Thyreoiditisek	372
Pajzsmirigytmorok	372
Hyperparathyreosis	373
Tetania	373
Hyperandrogenismus, hirsutismus	373
Pheochromocytoma	374
Hypadrenia	374
Férfi hypogonadismus	375
Irodalom	375

22. fejezet*Halmos Tamás*

A diabetes mellitus és más anyagcsere-betegségek kórismézése	377
Az 1-es típusú cukorbeteg kórismézése (1A)	378
Vizsgálatok a betegágnál	378
Vizsgálatok kémiai laboratóriumban	378
Speciális laboratóriumokban elvégzendő vizsgálatok	378
Atípusos 1-es típusú cukorbeteg kórismézése (1B)	379
Betegágy melletti laboratóriumi vizsgálatok	379
Speciális laboratóriumokban elvégzendő vizsgálatok	379
2-es típusú cukorbeteg kórismézése	380
Rendelőben vagy betegágy mellett végzendő vizsgálatok	381
Kémiai laboratóriumban elvégzendő vizsgálatok	381
A diabetes mellitus szövődményei a betegágnál, rendelőben, otthon	382
Heveny szövődmények	382
Hypoglykaemiás coma	382

Hyperglykaemiás-ketoacidoticus coma	382
Hyperosmolaris – non-ketoacidoticus coma	383
Lactacidoticus coma	383
A cukorbetegség idült szövődményei	383
Nephropathia diabetica	384
Retinopathia diabetica	384
Neuropathia diabetica	384
Somaticus idegrendszeri károsodás	384
Autonóm neuropathia	385
A „diabeteses láb”	387
A diabeteses macroangiopathiák	389
A bőr elváltozásai diabetesben	389
Kötőszöveti elváltozások	389
A metabolicus „X” syndroma	389
Spontán hypoglykaemia	390
Hyperlipidaemiák	392
Obesitas	393
Porphyriák	393
Az akut hepaticus porphyriák	393
Az erythropoeticus porphyriák	394
Irodalom	394

23. fejezet

Méray Judit

A hypoxia, hypercapnia, sav-bázis és elektrolitzavarok felismerése	395
Hypoxia, hypercapnia	395
Élettani, kóreltani alapfogalmak, diagnosztikus következtetések	395
A hypoxia, hypercapnia okai	399
A hypoxia, hypercapnia klinikai tünetei, jelei	400
Dyspnoe, tachypnoe, jellegzetes légzésformák	400
Cyanosis	401
Hypoxia, hypercapnia megállapítására alkalmas vizsgálati eszközök és módszerek	401
Vérgázvizsgálat	402
Pulsoxymetria	402
Transcutan oxymetria és capnometria	402
Capnometria, capnographia	402
Légúti oxigénmérés (oxygram)	403
Légzésfunkciós vizsgálatok	403
A szöveti oxigénellátás megítélésére szolgáló módszerek	403
Hypoxia és hypercapnia diagnózisa	404
Sav-bázis és elektrolitzavarok	404
Élettani, kóreltani alapfogalmak, diagnosztikus következtetések	405
A sav-bázis háztartás respiratoricus eredetű zavarai	408
Respiratoricus acidosis	408
Respiratoricus alkalosis	409
A sav-bázis háztartás metabolicus eredetű zavarai	409
Metabolicus acidosis	409
Metabolicus alkalosis	411
Kevert típusú sav-bázis eltérések	411

Elektroliteltérések felismerése	414
A nátriumháztartás zavarai	414
Hyponatraemia	414
Hypovolaemiás hyponatraemia (hypotoniás dehydratio)	414
Hypervolaemiás hyponatraemia (hypotoniás hyperhydratio)	415
Normovolaemiás hyponatraemia	415
Hypernatraemia	415
Hypovolaemiás hypernatraemia (hypertoniás dehydratio)	415
Diabetes insipidus (DI)	416
Hypervolaemiás hypernatraemia	416
A káliumháztartás zavarai	416
Hypokalaemia	416
Hyperkalaemia	417
A magnézium-háztartás zavarai	417
Hypomagnesaemia	418
Hypermagnesaemia	418
A kalciumháztartás zavarai	418
Hypocalcaemia	418
Hypercalcaemia	419
A foszforháztartás zavarai	419
Hypophosphataemia	420
Hyperphosphataemia	420
Sav-bázis és elektroliteltérések diagnózisa	420

24. fejezet

Ferdinándy Kond

A gyakoribb fertőző betegségek felismerése	421
Légúti fertőzések	421
Rhinopharyngitis	421
Krupp-syndromák	422
Epiglottitis	422
Laryngotracheobronchitis	422
Akut spasticus krupp	422
Bakteriális tracheitis	422
Diphtheria	422
Pertussis	422
Pneumoniák	423
Influenza	424
Mycoplasma-pneumonia	424
Chlamydia-pneumonia	424
Legionellosis	424
A bőr és bőralatti kötőszövet fertőzései	424
Impetigo	424
Folliculitis	425
Erysipelas	425
Fasciitis necrotisans	425
Kiütéssel járó fertőző betegségek	426
Húgyúti fertőzések	428
Néhány hasmenéssel járó fertőző betegség	429

Hasmenést okozó <i>E. coli</i> törzsek	429
Vírushepatitisek	430
A központi idegrendszer egyes fertőző betegségei	432
Meningitisek	433
Gennyес meningitisek	433
Serosus meningitisek	433
Encephalitisek	434
Herpesencephalitis	434
Kullancsencephalitis	434
Parainfectiosus encephalitisek	434
Több szervrendszert érintő fertőzések	435
Lyme-kór	435
Toxoplasmosis	435
Connatalis fertőzések	436
Cytomegalovírus-fertőzés	436
Epstein-Barr-vírus-fertőzés	437
Mononucleosis infectiosa (Pfeiffer-féle mirigyláz, monoccyter angina)	437
Mononucleosis-„szerű” syndromák	438
HIV-fertőzés	439
Friss fertőzés	439
Elsődleges HIV-betegség	439
Tünetmentes szakasz	439
Tünetes szakasz	439
Kifejlett HIV-betegség	439
Előrehaladt HIV betegség (AIDS végstádium)	440
Gyermeckori HIV-fertőzés	440
Az immunrendszer károsodásában szenvedők fertőzései	441
Sepsis	442
A sepsis diagnózisa	443
Irodalom	443

25. fejezet

Bodolay Edit, Dankó Katalin, Kiss Emese, Szegedi Gyula, Szűcs Gabriella, Zeher Margit

Az autoimmun betegségek felismerése	445
Az autoimmun betegségek általános jellemzése (<i>Zeher Margit, Szegedi Gyula</i>)	445
Az autoimmun betegségek csoportosítása és társulásai	447
A poliszisztémás autoimmun betegségek általános sajátosságai	448
Nem differenciált collagenosis	449
Irodalom	450
Szisztémás lupus erythematosus (<i>Kiss Emese</i>)	450
Az SLE diagnózisa	450
Klinikai tünetek és azok felismerését segítő vizsgálatok	451
Laboratóriumi eltérések	455
Kórlefolyás	455
Alcsoportok	456
Irodalom	457
Sjögren-syndroma (<i>Zeher Margit</i>)	458
A Sjögren-syndroma diagnosztikája	458
Az anamnézis jellegzetességei	458

Fizikális vizsgálat során észlelhető eltérések	458
A klinikai tünetek rövid ismertetése	459
Extraglandularis vagy szisztémás tünetek	460
Laboratóriumi jellegzetességek	461
Diagnosztikus kritériumok	461
Speciális diagnosztikus tesztek	461
Egyéb diagnosztikai lehetőségek	462
Differenciáldiagnosztika	462
A Sjögren-syndroma és a malignus lymphoma kapcsolata	462
Irodalom	462
Polymyositis/dermatomyositis (<i>Dankó Katalin</i>)	462
A PM/DM diagnosztikája	462
Klinikai tünetek	462
Patognomikus tünetek	463
Karakterisztikus tünetek	463
A betegségben előforduló ritkább tünetek	464
DM/PM diagnosztikus kritériuma	464
PM/DM felosztása	464
Aktivitási indexek, paraméterek	465
Klinikai aktivitási indexek	465
Laboratóriumi aktivitási indexek	466
Remissziós kritériumok	466
Prognosztikai faktorok	466
A PM/DM diagnosztizálása	466
Differenciáldiagnózis	466
Irodalom	467
Szisztémás sclerosis (<i>Szűcs Gabriella</i>)	467
A szisztémás sclerosisos diagnózisa	467
A betegség klinikai tünetei és felismerésük	467
Belső szervi tünetek	469
Laboratóriumi vizsgálatok	470
Sclerodermaformák	470
Irodalom	471
Kevert kötőszöveti betegség (<i>Bodolay Edit</i>)	471
MCTD diagnosztikája	472
Anamnézis	472
Fizikális vizsgálat	472
Rendelőben elvégezhető vizsgálatok	473
MCTD-ben a sürgősség miatt kiemelendők tartott szervi eltérések	474
Légzőszervi eltérések	474
Irodalom	475

26. fejezet

Eckhardt Sándor

Az onkológiai általános szűrővizsgálat	477
A szűrés alapfogalmai	477
A szűrés meghatározása, biológiai alapja és célja	477
A szűrés feltételei	478
A szűrési eljárások típusai	478

Népeségszűrés	478
Célzott szűrés	479
Genetikus szűrés	479
A szűrés értelmezése	479
A szűrés értékelése	480
A szűrést végrehajtó szervezetek	480
Nemzeti Rákprogram és szűrés	480
Szűrés egyes rákokban	481
Népeségszűrés	481
Méhnyakrák	481
Emlőrák	482
Prostatarák	484
Vastagbél-, végbélrák	484
Szájüregi és gégerák	485
Melanoma, bőrrák	486
Nyirokcsomó-daganatok	487
Heredaganatok	487
Tüdőrák	487
Egyéb rákok	487
Célzott szűrés	488
Genetikus szűrés	488
A szűrés jövője	489
Irodalom	491

27. fejezet

Bálint Péter, Bálint Géza

Mozgásszervi vizsgálat	491
Anamnéziszfelvétel	491
A mozgásszervi beteg fizikális vizsgálata	494
Megtékinítés	494
Kóros járástípusok	494
Alaki eltérések	495
Mozgástartomány vizsgálata	498
Tapintás	500
Tájékozódási pontok	500
Az ízületek tapintása	501
Ízületek mozgásának vizsgálata	504
Hallgatás	505
Kopogtatás	505
Eszközös vizsgálatok	506
Az észleltektől értékelése	508
Iránydiagnózis	508
Mozgásszervi betegségek	509
Ízületi gyulladások	509
Gerinc-syndroma	510
Specifikus derék-, hát-, nyakfájás syndromák	510
Aspecifikus derék-, hát- vagy nyakfájás syndroma	511
Konzultáció	511
Irodalom	512

28. fejezet*Vécsei László, Szupera Zoltán, Szok Délia, Sas Katalin*

Idegrendszeri vizsgálat, eszméletlen beteg, sürgősségi neurológiai állapotok	513
Idegrendszeri vizsgálat	513
Az anamnézis felvétele	513
Belső szervi és neurológiai státus	513
A 12 pár agyideg vizsgálata	514
A törzs és a végtagok izomzatának (izomtrophia, izomtónus, izomerő) vizsgálata	520
Reflexek	521
Érzőrendszer vizsgálata	521
A koordináció vizsgálata	524
Extrapiramidum vizsgálata	525
Vegetatívum vizsgálata	525
Gnosztikus funkciók, beszéd	526
Psychés státus	526
Differenciáldiagnózis	526
Tervezett vizsgálatok	526
Kémiai laboratóriumi vizsgálatok	526
Klinikai neurofiziológia	527
Neuroradiológia	527
A diagnózis felállítása	528
Terápia és rehabilitáció	528
Az eszméletlen beteg	528
Tudatzavarok	528
Mit értünk tudatzavar alatt	528
A vigilitás zavara (hypnoid tudatzavar)	529
Tartalmi (teljes/globális) tudatzavar („vigil coma”)	529
Kevert (hypnoid és tartalmi) tudatzavarok	530
A mentális státus besorolása, tünetek	530
Az agyi károsodás mértékének (súlyosságának) megállapítása	531
A tudatzavar okának a megállapítása	532
Sürgősségi neurológiai állapotok	534
Irodalom	536

29. fejezet*Kovács Zoltán Ambrus, Janka Zoltán Sándor*

A pszichiátriai kórképek felismerése	537
A vizsgálat munkaeszköze a közvetlen emberi kommunikáció	538
A psychés/mentális státus vizsgálata általános szempontjai	539
A pszichiátriai anamnézis	542
A psychés/mentális vizsgálat részletezett szempontjai	542
A leggyakoribb pszichopatológiai syndromák és vizsgálatuk	543
A rendelkezésre álló adatok összegzése, értékelése, dokumentálása	548
Irodalom	548

30. fejezet*Dobozy Attila*

A bőrgyógyászati vizsgálat elemei	549
Anamnézis	549

Elemi jelenségek	549
Primer elemi jelenségek	550
Infiltratív elemi jelenségek	550
Exsudatív elemi jelenségek	550
Szekunder elemi jelenségek	551
A laesiók jellemzése	552
Bórszöveti vizsgálatok	552
Kórszöveti alapfogalmak	553
Speciális vizsgálatok	554

31. fejezet

Kolozsvári Lajos

A szemészeti vizsgálat elemei	555
A szembeteg panaszai	556
A látás vizsgálata	556
Fénytörési (refrakciós) hibák	557
A színlátás vizsgálata	558
A látótér vizsgálata	558
A látótér defectusai	558
A szem vizsgálata	561
A könnyszervek vizsgálata	562
A szem külső vizsgálata	562
A cornea vizsgálata	565
A szemnyomás vizsgálata	565
A pupilla vizsgálata	566
Szemtükrözés (ophthalmoscopia)	567
A szemfenék képe	567
Képalkotó eljárások	568
Szemizom-bénulások agyideg-károsodásokban, szemmozgászavarok	569
Irodalom	570

32. fejezet

Czigner Jenő

A fül-orr-gégészeti vizsgálat elemei	573
Anamnézis	573
A fül vizsgálata	574
Műszerek nélküli vizsgálat	574
A dobhártya vizsgálata	574
Kiegészítő vizsgálatok	575
Hallásvizsgálatok	575
Szédülés, fül eredetű szédülés vizsgálatának elemei	576
Spontán vestibularis tünetek vizsgálata	576
Labyrinthműködési vizsgálatok ingerléssel	578
Orr- és melléküregek vizsgálatának elemei	579
Megtekintés és tapintás	579
Orrtükrözés	579
Elülső orrtükrözés (rhinoscopia anterior)	579
Hátulsó orrtükrözés (rhinoscopia posterior)	580
Endoscopos orrvizsgálatok	580

Az orrgarat betapintásos vizsgálata	580
A rhinogen fejfájás	581
Az orrvézés	583
A száj-garat vizsgálati elemei	584
A gégevizsgálat elemei	586
Megtéktetés (nem műszeres vizsgálat)	587
A gége műszeres vizsgálatának elemei	587
A nyak vizsgálatának elemei	589
Irodalom	589

33. fejezet

Fazekas András, Sonkodi István

Arctájéki és szájüregi fájdalmak és egyéb rendellenességek	591
Az arcfájalmak klinikai diagnosztikája (<i>Fazekas András</i>)	591
Fog és szájüregi eredetű fájdalmak	591
Orrmelléküregi betegséggel összefüggő arcfájdalom	594
A craniomandibularis régió musculoskeletalis rendellenességei	594
Az állkapocsízület organikus betegségeinek klinikai diagnosztikája	594
Nyálmirigybetegségek klinikai diagnosztikája	595
Fül területére vetülő fog- és szájüregi fájdalom klinikai diagnosztikája	595
A fejfájások és az arcfájalmak klinikai diagnosztikai összefüggései	595
Neuralgiák klinikai diagnosztikája	596
Következményes neuralgiák	596
Az atípusos neuralgiák	596
Valódi (típusos) neuralgiák	597
A psychogen arcfájdalom klinikai diagnosztikája	597
Az arc és a száj környék rendellenes formájának (duzzanatának vagy egyéb deformációjának) klinikai diagnosztikája (<i>Fazekas András</i>)	597
Az állkapocs rendellenes mobilitásának differenciáldiagnosztikai problémái (<i>Fazekas András</i>)	598
Állkapocsmozgások során észlelhető rendellenes hangjelenségek	600
Megtéktetéssel észlelhető szájüregi rendellenességek differenciáldiagnosztikai problémái (<i>Fazekas András</i>)	600
Szisztémás betegségek szájnyálkahártya-tüneteinek klinikai diagnosztikája (<i>Sonkodi István</i>)	600
Bakteriális betegségek	600
Protozoonos betegségek	601
Vírusos betegségek	602
Gombás betegségek	603
Immunológiai betegségek	604
Allergiás bőr- és szájbetegségek	604
Vesiculobullosus bőr- és szájbetegségek	606
Granulomás mucocutan betegségek	607
Neuroendocrin betegségek	608
Az anyagcsere és a táplálkozás betegségei	609
Gastrointestinalis betegségek	610
A szív és az érrendszer betegségei	610
Az urogenitalis rendszer betegségei	611
A vér és a vérképző szervek betegségei	611
Haemorrhagiás diathesisek	612
Szájbetegségek pszichiátriai vonatkozásai	613

Sztomatoonkológiai betegségek (<i>Sonkodi István</i>)	613
Jóindulatú daganatok, daganatszerű elváltozások	613
Praecancerosus elváltozások és állapotok	613
Rosszindulatú daganatok	614
A lymphoreticularis rendszer és a vérképző szervek rosszindulatú daganatai	615
Lymphomák	615
Leukaemiák	615
Másodlagos malignomák	617
Irodalom	617

34. fejezet

Kovács László

A nőgyógyászati és szülészeti vizsgálat elemei	617
Nőgyógyászati vizsgálat	618
Kórelőzmény	617
Hüvelyi bimanuális vizsgálat	619
Rectalis vizsgálat	619
Rectovaginalis vizsgálat	619
Vaginoscopia	620
Az emlő vizsgálata	620
Kiegészítő vizsgálatok	620
A terhes vizsgálata	623
Praeconceptionalis vizsgálat	623
A terhesség megállapítása	623
A szülés várható időpontjának kiszámítása	624
Vizsgálatok terhességben	624
A terhes méh nagysága	624
A szülőutak vizsgálata	625
A magzat elhelyezkedésének vizsgálata	625
A magzat életműködéseinek vizsgálata	626
A szív működés folyamatos ellenőrzése	627
Áramlásmérés ultrahanggal a magzati erekben	628
Ultrahangvizsgálatok terhességben	628
Irodalom	631

35. fejezet

Scultéty Sándor, Szarvas Ferenc

Az urológiai és andrológiai vizsgálat elemei	631
Urológiai vizsgálat (Scultéty Sándor)	631
Anamnézis – vezető tünetek	631
Vizelési zavarok	631
Vese- és uretercolica	631
Betegvizsgálat	632
Fizikális vizsgálat	632
Laboratóriumi vizsgálatok	632
Radiológia, képi diagnosztika	632
Endoscopia	632
Urodynamia	633
Húgykőbetegségek	633

A húgykőbetegség jellegzetességei	633
Vizeletvesztés	635
Vizsgálatok	635
Húgyúti fertőzések	635
Hólyagnyak-obstructio	636
Benignus prostatahyperplasia	636
Vizsgálatok	636
A hólyagnyak-obstructio ritkább okai	637
Rosszindulatú urológiai elváltozások	637
Prostatarák	637
Vizsgálatok prostatarák gyanúja esetén	638
Urothelialis tumorok (hólyag, vesemedence, ureter)	639
Veserák	641
Vizsgálatok	641
Heretumorok	641
Vizsgálatok	642
Sürgős urológiai esetek a napi gyakorlatban	642
Vesecolica	642
A heveny vizeletrekedés	643
Priapismus	643
Heretorsio	643
Paraphimosis	644
Urológiai trauma	644
Vesesérülés	644
Húgyhólyagsérülés	645
Húgycsősérülés	645
Heresérülés	646
Andrológiai vizsgálat (<i>Szarvas Ferenc</i>)	646
Anamnézis	646
Fizikális vizsgálat	646
Spermavizsgálat	647
Hormonmeghatározások	647
Egyéb vizsgálatok	647
Irodalom	647

36. fejezet

Túri Sándor, Katona Márta, Várkonyi Ágnes, Németh Ilona, Enderffy Emőke, Pávics László

Csecsemők és kisgyermekek vizsgálatának sajátosságai	649
A csecsemő és a gyermek vizsgálata (<i>Túri Sándor</i>)	649
Újszülöttkori betegségek (<i>Katona Márta</i>)	650
Fizikális vizsgálat	650
Újszülöttkori légúti betegségek	651
Újszülöttkori cardiovascularis (CV) betegségek	652
Újszülöttkori sárgaság	652
Újszülöttkori infectiók	652
Újszülöttkori idegrendszeri betegségek	652
Újszülöttkori táplálkozási zavarok	653
Az újszülöttkori haemostasis zavarai	653
Morbus haemorrhagicus neonatorum	653

Újszülött fejlődési rendellenességei	653
Minor anomaliák	653
Major anomaliák	653
Újszülöttkori születési sérülések	654
Kulcsonttörés	654
Plexus brachialis laesio	654
Humerusfractura	654
Caput succedaneum	654
Cephalhaematoma	654
Intracranialis vérzés	654
Májruptura	654
Léruptura	654
Veseruptura	654
Kardiológiai betegségek (<i>Katona Márta</i>)	655
A diagnózis felállítása	655
Fizikális vizsgálat	655
Szívzörejek	655
Ártalmatlan szívzörejek	655
Organikus szívzörejek	655
Cardialis decompensatio	656
Congenitalis vitiumok (CV)	656
Jobb-bal shunttel járó CV-ok	656
Bal-jobb shunttel járó CV-ok	656
Balszívfél-obstrukcióval járó CV-ok	657
Kevert shunttel járó CV-ok	657
Izolált CV-ok	658
Cardiomyopathiák	658
Congestiv CMP	658
Hypertrophiás CMP	658
Ritmuszavarok	658
Atrioventricularis blokk (AV-blokk)	658
Supraventricularis és paroxysmalis supraventricularis tachycardia	658
Kamrai tachycardia	659
Bradycardia	659
Hosszú QT-syndroma	659
Gyulladásos szívbetegségek	659
Endocarditis	659
Myocarditis	659
Pericarditis	659
Febris rheumatica	659
Kawasaki-betegség	660
Marfan-syndroma	660
Genetikai betegségek (<i>Németh Ilona, Enderffy Emőke</i>)	660
Genetikai betegségek diagnosztikájának lehetőségei	660
Veleszületett fejlődési rendellenességek	660
Veleszületett anyagcsere-betegségek	661
Mucoviscidosis (cystás fibrosis)	661
Phenylketonuria (PKU)	661
Galactosaemia	662

Biotinidáz enzim deficiencia	662
Aminoacidopathiák	662
Az ureaciklus zavara	662
Organikus aciduriák, acidaemiák (szervessav-betegségek)	662
Propionsav-aciduria	662
Egyéb organikus aciduriák	662
Lisosomalis betegségek	662
Szfingolipidtárolási betegségek	663
Mucopolysaccharidosisok (MPS)	663
Glikogéntárolási betegségek (glycogenosisok)	663
Peroxisomalis betegségek	664
A purin- és pirimidin-anyagszere zavara	664
Lesch–Nyhan-syndroma	664
Fémek transzportjának vagy felhasználásának zavara	664
Wilson-kór (hepatolenticularis degeneratio)	664
Menkes-kór	664
Collagenosisok	665
Alport-syndroma	665
Idegrendszeri betegségek (<i>Túri Sándor</i>)	665
Az idegrendszer gyulladásoos betegségei	665
Meningitis purulenta	665
A központi idegrendszer gócos-gennyos elváltozásai	666
Az idegrendszer lassú vírusinfectiói	666
Meningitis lymphocytica (serosa)	666
Encephalitis acuta	667
Poliomyelitis-syndroma	667
Myelitis, polyneuritis (Landry–Guillain–Barré-syndroma)	667
Tetanus (merevgörös)	667
Botulismus	668
Leptospirosis	668
Lyme-borreliosis	668
Az idegrendszer daganatai	668
Infratentorialis tumorok	669
Supratentorialis tumorok	669
A gerincagy tumorai	669
Cephalalgiával járó egyéb kórképek	670
Fejfájás	670
Migrén	670
Oculáris fejfájás	670
Benignus intracranialis hypertensio	670
Epilepsia és convulsio	670
Az epilepsia klinikai típusai	670
Nagy motorikus vagy grand-mal epilepsia	670
Focalis, motoros epilepsia	670
Psychomotoros vagy temporalis epilepsia	671
Myoclonosus epilepsia	671
Infantilis spasmus	671
Petit-mal rohamok	671
Lázás eclampsia	671

Az átmeneti eszméletvesztések egyéb okai	672
Légzéskimaradási rohamok	672
Anoxiás reflexgörcsök	672
Syncope vagy ájulás	672
Benignus paroxysmalis szédülés	672
Tic vagy habituális spasmus	672
Neuromuscularis betegségek	672
Ataxiák	672
Friedreich-ataxia	672
Akut ataxia	672
Ataxia teleangiectatica	672
Cerebralis bénulás	673
Spasztikus cerebralis bénulás	673
Dyskineticus cerebralis bénulás vagy choreoathetosis	673
Ataxiás-cerebralis bénulás	673
Dandy–Walker-syndroma	673
Kevert cerebralis bénulás	673
Izombetegségek	674
Muscularis dystrophiák	674
Duchenne muscularis dystrophia	674
Becker muscularis dystrophia	674
Facioscapulohumeralis muscularis dystrophia	675
A végtagok izomdystrophiája	675
Myotonosus dystrophia	675
Congenitalis myopathiák	675
Metabolicus myopathiák	675
Szerzett izombetegségek	675
Dermatomyositis	675
Neuromuscularis betegségek	675
Myasthenia gravis	676
Neuropathiák	676
Infectiosus polyneuritis (Guillain–Barré-syndroma)	676
Az elülső szarv betegségei	676
Akut Werdnig–Hoffmann-betegség (egyres típusú spinalis izomatrophia)	676
Petyhüdt csecsemő syndroma (floppy infant disease)	676
Benignus hypotonia	676
A légutak és a tüdő betegségei (Túri Sándor)	676
A légúti infectiók	676
A felső légutak betegségei	676
Nátha vagy akut rhinitis	676
Pharyngitis és tonsillitis	677
A retropharyngealis abscessus	677
Peritonsillaris abscessus	677
Tonsillahyperplasia	677
Adenoidos arc	677
Mycosis tonsillae	677
Otitis media	677
Akut sinusitis	677
Akut laryngotracheobronchitis (krupp)	678

Akut epiglottitis	678
Congenitalis stridor	678
Az alsó légúti traktus betegségei	678
Akut bronchitis	678
Akut bronchiolitis	678
Pneumoniák	679
Víruspneumoniák	679
Pneumococcus-pneumonia	679
B-típusú Haemophilus influenzae pneumonia	679
Staphylococcus-infectiók	679
Mycoplasma-pneumonia	680
Bronchiectasia	680
Asthma	680
Cystás fibrosis (mucoviscidosis)	681
Meconiumileus	681
Malabsorptio	681
Tuberculosis	682
Primer tuberculosis	682
Bronchoadenitis tuberculosa (epituberculosis)	682
Miliaris tuberculosis	682
Meningitis basilaris tuberculosa	683
Ritka tüdőbetegségek	683
Hematológiai betegségek (Túri Sándor)	683
Anaemia	683
Vashiányos anaemia	683
Aplasticus anaemia	684
Fanconi-anaemia	684
Szerzett aplasticus anaemia	684
Haemolyticus anaemiák	685
Hereditaer haemolyticus anaemiák	685
Hereditaer sphaerocytosis	685
Veleszületett vörösvértest-enzimdefectusok	685
Glükóz-6-foszfát-dehidrogenáz-defectus	685
Piruvát-kináz-defectus	685
A hemoglobinszintézis defectusai	685
Vérzékenység	685
Haemophilia	686
von Willebrand-betegség	686
Thrombocytopenia	686
Immunthrombocytopeniás purpura	686
Wiscott–Aldrich-syndroma	686
Disszeminált intravasculáris coagulatio (DIC)	687
Malignus betegségek (Túri Sándor)	687
Leukaemia	687
Nephroblastoma (Wilms-tumor)	688
Neuroblastoma	688
Histiocytosis-X	689
A csont esoinophil granulomája	689
Hand–Schüller–Christian-betegség	689

Letterer–Siwe-betegség	689
Egyéb malignus betegségek	689
Rhabdomyosarcoma	689
Non-Hodgkin-lymphoma	689
Hodgkin-betegség	689
Retinoblastoma	690
Agydaganatok	690
A csecsemő és kisgyermek gasztroenterológiai vizsgálatának sajátosságai (<i>Várkonyi Ágnes</i>)	690
Anamnézisre vonatkozó kérdések gasztroenterológiai megbetegedés gyanúja esetén	691
Hányás, regurgitatio	691
Hányásra, regurgitációra vonatkozó főbb anamnesztikus kérdések	691
Fizikális vizsgálat hányás-regurgitatio esetén	692
Tájékozódó laboratóriumi vizsgálatok	692
Hasmenés	692
Hasmenésre vonatkozó főbb anamnesztikus kérdések	692
A széklet megjelenése	693
Ozmotikus hasmenés	693
Secretorios hasmenés	694
Motilitászavar okozta vizes hasmenés	694
Gyulladásos hasmenés	694
Fizikális vizsgálat hasmenés esetén	695
A has vizsgálata	695
Analis táj vizsgálata	696
Digitalis rectalis vizsgálat	696
Tájékozódó laboratóriumi vizsgálatok	696
Vékonybél-biopsia indikációi gyermekkorban	697
Coeliakia	697
Tejallergia	697
Sárgaság (icterus)	697
Cholestasis	698
Fizikális vizsgálat	698
Tájékozódó laboratóriumi vizsgálatok	698
Speciális vizsgálatok intézetben	699
Nefrológiai kórképek (<i>Túri Sándor</i>)	699
Húgyúti infekciók	699
Pyelonephritis	699
Cystitis	699
Felső húgyúti fejlődési rendellenességek	700
Hydronephrosis	700
Vesicoureteralis reflux (VUR)	700
Diagnózis	700
Fizikális vizsgálat	700
Laboratóriumi vizsgálatok	700
Képalkotó eljárások	701
A vesicoureteralis reflux diagnózisa	702
Vizeletincontinentia	702
Enuresis nocturna	702
Glomerularis betegségek	703
Vizsgálati módszerek	703

Tubularis betegségek	704
Vizsgálati módszerek	704
Az akut veseelégtelenség	704
Nem oliguriás akut veseelégtelenség	705
Az akut veseelégtelenség diagnózisa	705
Akut veseelégtelenséggel járó speciális kórképek	706
Haemolyticus uraemiás syndroma	706
Posthypoxiás akut veseelégtelenség	706
Akut tubularis károsodás és necrosis (ATN)	707
Tumorlysis syndroma	707
Újszülöttkori vesevéna-thrombosis	707
Krónikus veseelégtelenség	707
Hypertonia	707
Vizsgálati módszerek	707
Endocrin betegségek (Túri Sándor)	708
A pubertás élettana	708
Pubertas praecox	709
Albright–McCune-syndroma	709
Korai telarche	709
Korai pubarche	709
Serdülő fiúk gynaecomastiája	709
Késői pubertás	709
Testicularis feminisatio syndroma	709
Haematocolpos	710
A szexuális differenciálódás elégtelensége	710
Mellékvesekéreg	710
Congenitalis adrenalis hyperplasia	710
Cushing-tünetegyüttes, hypercorticismusok	711
Mellékvesekéreg-elégtelenség (Addison-kór)	711
Pajzsmirigy	712
Hypothyreoidismus	712
Congenitalis hypothyreoidismus	712
Hypothyreoidismusos struma	712
Juvenilis hypothyreoidismus	712
Hyperthyreoidismus	712
Neonatalis hyperthyreoidismus	712
Juvenilis hyperthyreoidismus	712
Autoimmun thyreoiditis	712
Izolált pajzsmirigy-csomók	713
Mellékpajzsmirigy	713
Hypoparathyreoidismus	713
Valódi hypoparathyreoidismus	713
Pseudo-hypoparathyreoidismus syndroma	713
Pseudo-pseudo-hypoparathyreoidismus	713
Diabetes mellitus	713
Diabeteses ketoacidosis	714
Monitorizáció	714
Tartós komplikációk	714
Hypoglykaemia	714

Szubsztrátdefectus	714
Ketoticus hypoglykaemia	715
Hyperinsulinismus	715
Nesidioblastosis	715
Insulinomák	715
Csont- és ízületi betegségek (<i>Túri Sándor</i>)	715
Rachitis	715
Gyermekkori arthritisek	715
Pyogen arthritis	715
Tuberculosisos arthritis	716
Vírusos arthritis	716
Schönlein–Henoch-purpura	716
Allergiás polyarthritis	716
Juvenilis krónikus arthritis (JCA)	716
A JCA típusai	716
Osteomyelitis	717
Az alsó végtag tartási rendellenességei	717
Befelé forduló láb	717
Kifelé forduló láb	717
Genu varum	717
Genu valgum (összezárt térdek)	717
Lúdtalp (pes planus)	718
A gerinc betegségei	718
Scheuermann-betegség	718
Scoliosis	718
Az alsó végtagok hosszkülönbsége	718
Csípőízületi deformitások	718
Congenitalis csípőficam	718
Átmeneti synovitis	719
Perthes-kór (osteochondritis juvenilis coxae)	719
A femurfej epiphyseolysise	719
Transitoricus coxitis	719
Térdízületi betegségek	720
Schlatter–Osgood-syndroma	720
Patellaficam	720
Genu varum (O-láb)	720
Genu recurvatum	720
Lábdeformitások	720
Horogláb	720
Dongaláb	720
A nyak, a váll és a felső végtag betegségei	720
Torticollis muscularis (congenitus)	720
Klippel–Feil-deformitás	720
A plexus brachialis mechanikus szakításos sérülése	721
Pattanó ujj	721
Poly- és syndactiliák a kézen	721
Genetikai csont- és ízületi betegségek	721
Marfan-betegség	721
Cleidocranial dysostosis	721

Osteogenesis imperfecta	721
Osteopetrosis vagy márványcsontbetegség	721
Csontdaganatos elváltozások	721
Egyszerű csontcysta	721
Osteoid osteoma	721
Ewing-tumor és osteosarcoma	722
Egyéb csont- és ízületi betegségek	722
Poly- és syndactyliák	722
Születési csontsérülések	722
Derékfájás gyermekkorban	722
Fertőző betegségek (<i>Túri Sándor</i>)	722
Roseola infantum	722
Mononucleosis infectiosa	722
Kanyaró	722
Skarlát	722
Bárányhimlő	723
Purpura fulminans	723
Herpes simplex vírus fertőzések	723
Mumps	723
Kawasaki-betegség	723
A macrophagok hibás működése disszeminált Mycobacterium-fertőzésben	723
Fasciitis necrotisans	724
Toxicus shock syndroma	724
A bőr candidiasisa	724
Humán immundeficiencia vírus fertőzés	724
Egyéb bőrjelenségek	724
Erythema multiforme bullosum (Stevens–Johnson-syndroma)	724
Urticaria	724
Örökletes angioneuriticus oedema	724
Henoch–Schönlein-purpura	724
Rovarsípés	724
A nukleáris medicina gyermekgyógyászati vonatkozásai (<i>Pávics László</i>)	724
A központi idegrendszer betegségei	725
Pajzsmirigybetegségek	726
A tüdő betegségei	727
Cardiovascularis betegségek	727
A vese–húgyúti rendszer betegségei	728
A vázrendszer betegségei	729
A gastrointestinalis rendszer betegségei	730
A lép betegségei	731
Irodalom	731

37. fejezet

Marosi György

Klinikai halál és újraélesztés	733
Hirtelen halálesetek, hirtelen szívhalál	734
A keringés-, szívmegállás oka	734
A keringés-, szívmegállás formái	735
A keringés-, szívmegállás folyamata	736

A keringés-, szívmegállás tünetei	737
A keringés-, szívmegállás diagnózisa, differenciáldiagnózisa	737
Alapvető életmentő segítségnyújtás (BLS) felnőtt számára	737
Szabad légút biztosítása	738
Befúvósos lélegeztetés	738
Külső szívmasszázs (extrathoracalis mellkascompressio)	738
CPR egy elsősegélynyújtóval	738
CPR két elsősegélynyújtóval	739
Légúti obstrució idegentest következtében	739
Resuscitatio gyermekkorban	739
Alapvető életmentő segítségnyújtás (BLS) gyermek számára	740
Légúti elzáródás csecsemő-, gyermekkorban	741
Progresszív (emelt szintű) reanimatio (ALS, ACLS)	741
Az oxigenizáció, ventilatio, szabad légút biztosítás eszközei	742
A művi keringésfenntartás eszközei	743
EKG-monitorozás, arrhythmia felismerése	743
Stabil venás kapu nyitása	743
Az ACLS gyógyszerei	743
Általános hatású szerek	744
Szívritmusra, szívfrekvenciára ható szerek	744
Perctérfogató-növelő, vérnyomásemelő szerek	746
Elektroterápia	747
Intraoperatív keringés-, szívmegállás	749
Postresuscitációs ellátás	750
A resuscitatio speciális esetei	751
Elmerülés (fuldoklás)	751
Traumás sérülés és klinikai halál	751
Áramütés (elektromos shock)	752
Hypothermia	752
Reanimációs szövődmények	752
A reanimatio javallata, félbeszakítása, mellőzése	753
Agyhalál (izolált agytörzsi halál), az agyhalál megállapítása	753
Irodalom	755
Tárgymutató	755